

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI INOVĂRII
UNIVERSITATEA DIN BACĂU
Str. Calea Mărășești, nr. 157, Bacău, 600115
Tel. ++40-234-542411, tel./ fax ++40-234-545753
www.ub.ro; e-mail: rector@ub.ro

BULETIN INFORMATIV – Aprilie 2009

Noi proiecte depuse de Universitatea din Bacău

Proiectul Coaliția pentru Universități Curate (text preluat integral din Raportul CUC din 13.04.2009 - Partea I)

Noi proiecte depuse de Universitatea din Bacău

Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord–Est a confirmat primirea celor două proiecte depuse de Universitatea din Bacău, prin care se solicită **finanțare din fonduri europene** pentru: „Consolidare, modernizare, extindere și dotarea Căminului nr.1 al campusului Mărășești al Universității din Bacău”, în valoare de 23.614.550 lei respectiv „Modernizarea, dezvoltarea și echiparea bibliotecii universitare din cadrul Universității din Bacău”, în valoare de 5.353.660 lei. Ambele proiecte vor fi supuse procedurii de verificare a conformității administrative și a eligibilității.

Proiectul Coaliția pentru Universități Curate

Dacă, în prezent, există proiecte de anvergură națională inițiate de Ministerul Educației, orientate spre calitate și leadership în sistemul de învățământ superior, doctorate de excelență și managementul universitar, nu există în schimb nici un demers în zona unei analize riguroase a problemelor de integritate, adesea menționate în presă, dar care par că nu pot fi ținute sub control de însuși structurile abilitate ale Ministerului.

Pentru că aceste structuri nu sunt capabile să prevină corupția și lipsa de performanță academică în universități, numai aducând aceste probleme în sfera publică și supunându-le unei dezbateri, cetățenii pot fi încurajați să ceară în mod activ responsabilitate din partea acestor instituții publice. Implicarea societății civile este esențială în construcția unei administrații publice responsabile, iar prioritatea ei ar trebui să fie încurajarea unor atitudini care nu tolerează practici ca nepotismul, clientelismul, plagiatul, mita etc.

Prin transparentizarea practicilor universităților, actorii interesați, precum și cetățenii de rând, vor putea impune un mecanism de verificare. Transparența unei instituții publice este esențială pentru a-și construi legitimitatea, iar opacitatea în mod logic îi scade din legitimitate și credibilitate. Mai mult, prin transparentizarea acestor procese, sistemul nu va mai fi atât de permeabil la corupție și astfel se va îmbunătăți notabil prin promovarea adevăratelor valori.

Metodologie

În această direcție, proiectul CUC a fost un exercițiu de monitorizare și benchmarking

aplicând o metodologie deja testată într-o fază pilot a proiectului (octombrie 2007 – mai 2008). Pentru a putea stabili aceste criterii de comparație, mai întâi s-a făcut o analiză și o hartă a problemelor de integritate existente în sistemul universitar românesc, clasificându-le apoi după categoriile experților în domeniu. În funcție de importanța lor în viziunea Coaliției, fiecărei categorii i-a fost acordat un punctaj.

A rezultat un chestionar care a cuprins următoarele capitole de analiză:

1. transparență și corectitudine administrativă ;
2. corectitudine academică ;
3. calitatea guvernancei ;
4. management financiar.

Evaluarea integrității academice a fost realizată prin intermediul unor echipe de evaluatori, formate din experți și studenți. Echipe mixte, un expert și un student, au vizitat fiecare universitate, unde au avut întâlniri cu conducerea universității, studenții, sindicatele și alte părți interesate. Au fost evaluate patruzeci și două de universități de stat din totalul de cincizeci și șase, fiind excluse din evaluare universitățile de artă și academiile de poliție, navală și a forțelor terestre și aeriene, pentru că aplicarea aceluiași criterii de evaluare era imposibilă.

▪ *Transparență și corectitudine administrativă – 30 de puncte*

După cum a fost menționat și mai sus, acest proiect a început de la premiza că orice instituție publică autonomă trebuie să aibă un mecanism funcțional de responsabilizare. Dacă cel de sancționare directă nu funcționează întotdeauna, atunci măcar mecanismele democratice ar trebui să poată fi folosite. Principalul instrument care a stat la baza acestui proiect a fost Legea 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public. Astfel, în baza acestei legi s-a cerut în prima fază numele persoanei abilitate cu rezolvarea cererilor de informație publică, iar după termenul legal de 21 de zile, s-au cerut următoarele documente:

1. Raportul de activitate pe anul precedent conform Legii 544/2001 și planul strategic.
2. Bugetul de venituri și cheltuieli al universității.
3. Procesul verbal al ședinței organismului care a aprobat bugetul de venituri și cheltuieli.
4. Declarațiile de avere actualizate ale cadrelor de conducere din cadrul universității (rector, președinte al universității, prorectori, secretari științifici, decani, prodecani, șefi de catedră).
5. Statele de funcțiuni pe universitate.

6. Regulamentul desfășurării examenelor de licență și admitere, precum și a examenelor specifice programelor doctorale.
7. Regulamentul intern, cartea universitară, codul de etică și orice documente considerate relevante pentru evaluarea integrității universitare.
8. Sinteza ultimei evaluări de către studenți a cursurilor/profesorilor, precum și metodologia utilizată în acest sens.
9. Procesul-verbal al ultimei ședințe a comisiei de etică cu deciziile luate și componența acesteia.
10. Lista salariilor pe poziții didactice (anonime), ca și veniturile suplimentare pe cercetare/cadru didactic; premiarea anuală din anul precedent a cadrelor de conducere (rector, decan, șef catedră, etc).
11. Lista de brevete/invenții internaționale și lucrări publicate în reviste cotate ISI, rezultate din granturi guvernamentale.
12. Lista cu profesorii conducători de școală doctorală.
13. Lista declarațiilor depuse pe proprie răspundere privind colaborarea cu Securitatea ca poliție politică cu numere de înregistrare.¹
14. Contractul colectiv de muncă.
15. Lista achizițiilor din ultimul an bugetar în valoare mai mare de 10,000 de Euro, ce va cuprinde tipul procedurii de achiziție, tipurile și cantitățile de produse achiziționate/tipurile de servicii achiziționate, furnizorii și valoarea totală a achiziției.
16. Un specimen de contract de studii din anul curent.

Dacă universitățile au răspuns la prima cerere, li s-au acordat cinci puncte, iar pentru fiecare document trimis din a doua cerere li s-au acordat câte un punct.

Mai departe, pe baza acestor documente și a altor informații obținute fie de pe paginile de internet ale universităților, din întrevederi cu diverse persoane (cadre didactice, studenți sau actori interesați), din presă, din sesizările primite pe adresa Coaliției sau de la membrii Coaliției, evaluatorii au putut să analizeze și restul criteriilor.

Tot în primul capitol, evaluatorii au verificat existența declarațiilor de avere și de interese pe paginile de internet ale universităților și dacă acestea sunt actualizate (Legea 144/2007). În funcție de câte declarații de avere și interese au putut accesa și de actualizarea lor, evaluatorii au acordat până la cinci puncte. Totodată, au verificat dacă există informații

¹ În acest caz, datorită schimbării ulterioare a legii care numai impune obligativitatea eliberării acestor documente, punctul pentru acest criteriu a fost acordat din oficiu.

despre cadre didactice, CV-uri, lucrări publicate disponibile online, cataloage electronice parolate. Pentru această categorie s-au acordat până la patru puncte.

2. Corectitudine academică – 20 de puncte

În cadrul celui de-al doilea capitol de analiză, s-a evaluat existența unor reguli și proceduri de combatere a plagiatului, dacă se fac verificări regulate și dacă universitatea pare să controleze fenomenul. În funcție de existența regulilor, a procedurilor speciale pentru combaterea acestui fenomen, precum și aplicarea acestora, evaluatorii au putut acorda până la cinci puncte.

Tot aici, evaluatorii au verificat câte lucrări ISI există pe școala doctorală², iar acolo unde nu există școală doctorală, pe număr de profesori. În funcție de raportul găsit, această categorie a avut un maxim de cinci puncte.

Respectarea procesului academic, mai exact participarea profesorilor și a studenților la ore, precum și existența unor comisii de contestare la examenele de admitere și licență, este un indicator esențial al corectitudinii academice. Astfel, s-au evaluat și aceste aspecte în cadrul capitolului de corectitudine academică. Pentru aceste două categorii cumulate, evaluatorii au putut acorda până la zece puncte.

3. Calitatea guvernancei – 35 de puncte

Evaluatorii au verificat existența unui sistem deschis, mai exact dacă intrarea în universitate este deschisă oricărei persoane cu competențe corespunzătoare, sau dacă mai degrabă, posturile care se scot la concurs sunt dedicate unui anumit cadru didactic. De asemenea, s-a verificat și dacă sunt anunțate concursurile pentru ocuparea posturilor vacante conform legii, pe pagina de internet a universității, în Monitorul Oficial, precum și în presa de specialitate. Pentru această categorie s-au acordat până la zece puncte, iar un indicator al sistemului deschis a fost prezența a mai mult de un candidat la concursuri.

O altă categorie evaluată aici, a fost prezența familiilor universitare în instituții și existența de cazuri flagrante de personae înrudite titularizate în aceeași facultate. De asemenea, s-a verificat și existența unor regulamente împotriva acestui fenomen. S-au acordat până la zece puncte, în funcție de gravitatea situației și de existența acestor regulamente. Modul în care studenții sunt parte din procesul decizional al universității a fost evaluat în această categorie. Astfel, evaluatorii au putut acorda până la cinci puncte pentru cazurile în care studenții au un cuvânt real de spus în cadrul procesului decizional din universitate.

² Pentru acest exercițiu, s-au tras la sorți câte o facultate în cadrul fiecărei universități(v. Rapoarte universități).

Tot în cadrul calității guvernantei, s-a analizat performanța academică și științifică a cadrelor didactice, calculând procentajul lucrărilor ISI ale conferențiarilor și profesorilor din totalul lucrărilor ISI per universitate, ca indicator privind avansarea în carieră pe baza performanței și valorii academice. S-au acordat cinci puncte în total, în funcție de cât de mare a fost acest procentaj.

Și nu în ultimul rând, a fost luat în considerare, aspectul gradațiilor de merit și cum se acordă acestea. S-au acordat până la cinci puncte, în funcție de gradul de corelare între acestea și publicațiile în străinătate sau brevetele internaționale, sau dacă sunt acordate discreționar.

4. Management financiar – 15 puncte

Ultimul capitol, *management financiar*, a constat într-o simplă analiză a documentelor financiare cerute. Evaluatorii au verificat soldurile conturilor de subvenții (burse, transport), și le-au examinat în corelație cu suma returnată la buget pentru necheltuire în anul precedent. S-au acordat până la cinci puncte.

Evaluatorii, nefiind experți în domeniu, s-au limitat la o simplă selecție prin sondaj a câtorva dintre achizițiile făcute și documentele lor aferente (cerere de ofertă, firme participante, atribuire), pentru a verifica dacă achizițiile se fac cu respectarea regulilor și a bunurilor practice. S-au acordat până la cinci puncte.

Ca ultim exercițiu al chestionarului, evaluatorii au coroborat declarațiile de avere cu cele de interese, acolo unde acestea erau disponibile, și au verificat dacă acestea arată o situație justificabilă la nivel mediu în învățământ sau ridică suspiciuni sau nu (adică au firme prospere declarate prin care pot justifica venituri, case și mașini care nu pot proveni de la universitate). S-au acordat până la cinci puncte și în acest caz.

Toate aceste capitole însumează un total de o sută de puncte. Mai departe, s-au aplicat penalizări, scăzând câte zece puncte pentru următoarele cazuri:

- 1. Universitatea a fost în proces cu angajații și/sau studenții pe chestiuni de corectitudine și a pierdut.*
- 2. Există cazuri anchetate de procuratură pentru corupție, hărțuire sexuală, discriminare etc, mai mult de unul pe an pe ultimii 4 ani.*
- 3. Există rapoarte negative ale Curții de Conturi, Gărzii Financiare, OLAF, corpul de control etc în ultimii 4 ani.*
- 4. Există dovezi de falsificare gravă (ex. Diplome) în ultimii 10 ani.*

La finalul evaluărilor, experții au documentat rezultatele cu câte un raport complet pentru fiecare universitate.

Limite metodologice

Trebuie menționat că această metodologie a fost construită urmând viziunea Coaliției asupra integrității academice și exprimă punctul de vedere al acesteia.

Deși dimensiunile chestionarului urmăresc să surprindă cât mai concret problemele de integritate din universitățile analizate, există o serie de limite inerente colectării de date cantitative cu ajutorul chestionarului. Pentru a controla efectul subiectivității evaluatorilor, au fost organizate sesiuni de training pentru participanții în evaluare (atât experți cât și studenți) pentru a stabili criterii exacte de punctare pe categoriile individuale. Foarte importantă pentru limitarea subiectivității a fost sesiunea de prezentare a rezultatelor individuale, când au putut fi comparate experiențele și calibrate punctajele pentru a reflecta o imagine consecventă a evaluărilor. O comisie compusă din doi referenți, a evaluat datele finale pentru ca acestea să fie consecvente cu rapoartele finale ale evaluatorilor, și ca nici o universitate să nu fie favorizată sau discriminată prin comparație cu celelalte.

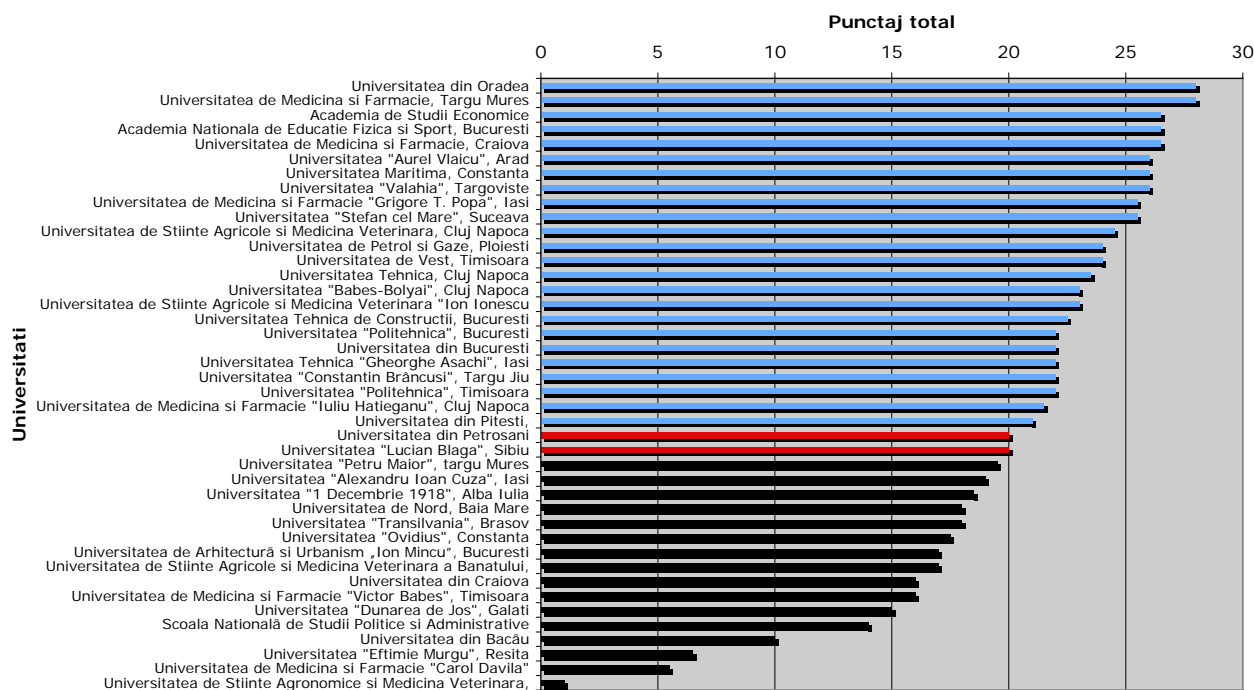
Cercetarea evaluează universitățile pe parcursul ultimilor 4 - 10 ani (prin includerea sancțiunilor pentru abateri grave). Ea nu este o evaluare a conducerilor actuale, mai ales dacă acestea sunt noi în funcție.

Rezultatele CUC

Mai jos, rezultatele CUC vor fi prezentate grupate pe capitolele de analiză din chestionarul folosit. Astfel,

1. Transparență și corectitudine administrativă

Transparența și corectitudine administrativă

Din punctajul calculat pe acest capitol de analiză, putem observa cum se situează universitățile evaluate față de medie (Universitatea din Petroșani 20 puncte).

Astfel, 16 dintre universități se află sub medie, 2 sunt egale cu media, în timp ce 24 sunt puțin sau mai mult deasupra ei. Nici o universitate nu a atins maximul posibil de puncte la acest capitol, însemnând că nici una nu răspunde 100% exigențelor Coaliției pentru Universități curate.

Se observă aici un paradox: universități care au performat foarte bine per total conform metodologiei CUC, la capitolul transparență stau prost, spre exemplu Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași care refuză să facă publice declarațiile de avere și interese, înțelegând greșit conceptul autonomiei universitare. În același timp, universități care ocupă un loc într-o categorie cu mai puține stele a clasamentului, au avut rezultate bune la acest capitol pentru că au fost transparente, fiind însă depunctate la alte categorii.

Simplul exercițiu de transparență instituțională care a constat în trimiterea a două cereri în baza Legii 544/2001, s-a dovedit a fi un indicator foarte bun pentru a aprecia cât de bine funcționează mecanismul democratic de responsabilizare a instituțiilor de învățământ superior de stat din România. **Așadar, din 42 de universități, doar 16 au răspuns la ambele cereri, 2 au răspuns doar la prima, 23 au răspuns numai când evaluatorii au ajuns la**

fața locului, iar 3 au fost complet reticente în a furniza orice fel de informație, deși prin lege sunt obligate să o facă. Astfel, numai 38% dintre universitățile de stat au fost transparente din punct de vedere administrativ, ceea ce demonstrează că restul de universități fie nu țin cont de importanța acestei legi considerând că nu li se aplică, fie nu știu cum se pune în aplicare, fie nu știu de existența ei. Totuși, știind că acest mecanism este mai puțin familiar universităților și ținând cont de suspiciunea (mai degrabă decât reticența de a fi transparente) moștenită din vechiul sistem putem considera pozitiv și răspunsul universităților care au pus la dispoziție documentele cerute la fața locului.

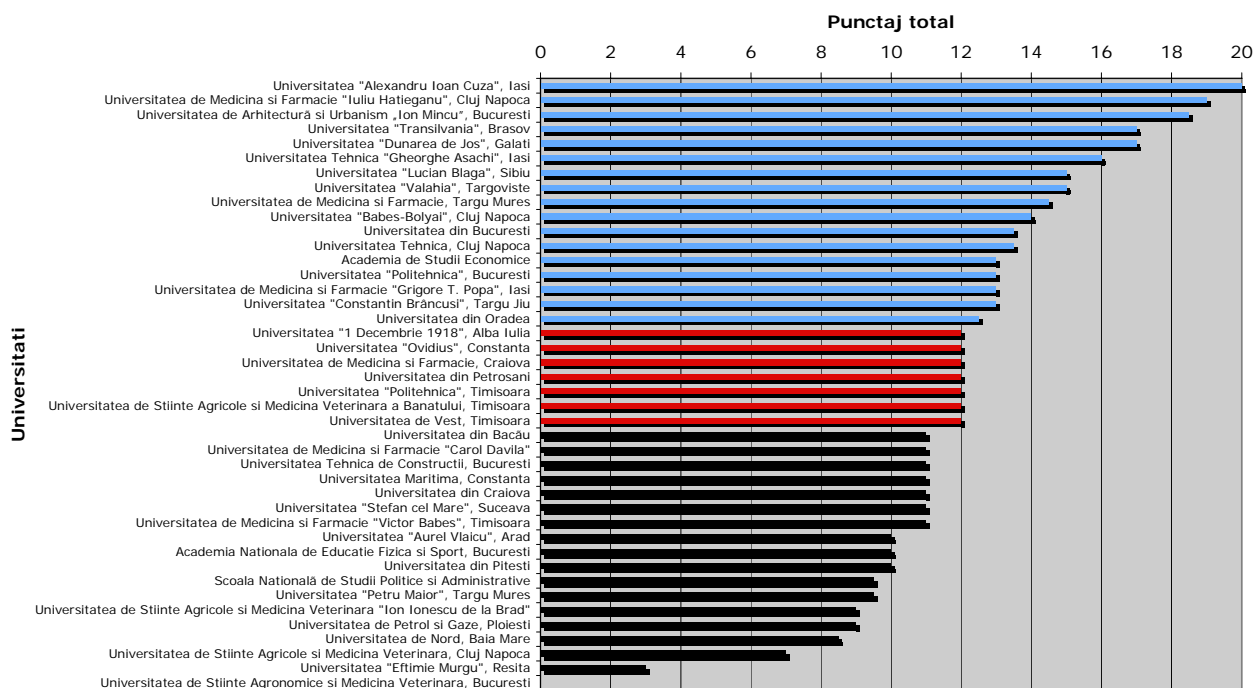
Mai departe, în baza Legii 144/2007, conform Art. 10 e), instituțiile publice trebuie să asigure publicarea și menținerea declarațiilor de avere și a declarațiilor de interese ale cadrelor de conducere, pe pagina de internet a instituției. **Așadar, din 42 de universități, 16 au toate declarațiile de avere și interese publice și actualizate, 13 le au doar publice, dar neactualizate sau incomplete și 13 refuză să le facă publice.** Conform legii, dacă persoanele responsabile cu colectarea acestor declarații nu le depun la Agenția Națională de Integritate (ANI) și nu le fac publice pe paginile de internet sau la avizier, după caz, acestea, împreună cu cei care nu și-au depus aceste declarații, pot fi sancționați de ANI cu o amendă. Dacă în continuare aceștia nu depun declarațiile, ANI poate să înceapă din oficiu procedura de verificare a averii. De exemplu, ANI a constatat faptul că din declarația de interese depusă de rectorul Marioara Lizica Mișuț de la Universitatea “Aurel Vlaicu din Arad”, lipsește calitatea de asociat la două firme. ANI arată că s-a autosesizat în privința celor de mai sus și a decis sesizarea Parchetului competent.

Respectarea acestei legi este astfel crucială în vederea asigurării exercitării funcțiilor și demnităților publice în condiții de imparțialitate, integritate, transparență.

Opacitatea universităților cu privire la propriile proceduri și rezultate poate fi observată inclusiv prin simpla accesare a paginilor de internet ale universităților care în mod frecvent nu includ informații referitoare la: concursuri de ocupare a posturilor didactice, performanțele cadrelor didactice, conținutul cursurilor universitare, deciziile structurilor interne ale universităților. De aceea, tot în cadrul acestui capitol, evaluatorii au verificat dacă paginile de internet ale universităților sunt bine puse la punct, descoperind că ele reflectă atitudinea acestora vis-a-vis de problema transparenței instituționale. Astfel, cu câteva excepții, universitățile care sunt în general mai transparente au și mai multe informații publice pe paginile lor de internet decât celelalte.

2. Corectitudine academică

Corectitudine academica

Din punctajul calculat pe acest capitol de analiză, putem observa cum se situează universitățile evaluate față de medie (Universitatea "1 decembrie 1918", Alba Iulia, 12 puncte).

18 universități sunt sub medie din punct de vedere al corectitudinii academice, 6 sunt egale cu media și restul de 18 universități sunt deasupra mediei. Trebuie observat că în acest caz există o universitate care din punct de vedere al corectitudinii academice îndeplinește toate condițiile pentru a avea un punctaj maxim, aceasta fiind Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași.

La acest capitol, una dintre categoriile la care cele 42 de universități au fost evaluate, a fost cea privitoare la regulile și procedurile de combatere a **fenomenului de plagiat**, atât în rândul studenților cât și al profesorilor. În ciuda numeroaselor scandaluri cu privire la fenomenul plagiatului, universitățile nu au instrumentele necesare controlului acestui fenomen, care afectează grav procesul educațional.

Plagiatul este un fenomen care dăunează grav procesului educațional, pentru că, practice, este o însușire nedreaptă a ideilor altcuiva. În sistemul românesc, din păcate, acest fenomen este des întâlnit, în rândul studenților și, mai grav, chiar în rândul profesorilor, care se presupune că ar trebui să constituie exemple demne de urmat. În cele mai grave cazuri,

studentii plagiază din lucrări mai vechi ale colegilor sau din diverse surse disponibile pe internet, iar profesorii plagiază traducând articole din jurnale străine și punându-și direct numele pe ele.

Primul curs care se ține la începutul anului școlar în orice universitate din Vest, este unul despre plagiat și despre cum se scriu lucrările academice. Se pune accent pe cum se folosesc corect referințele la lucrările studiate și utilizate, pentru a identifica ideile și contribuția reală a autorului. În cazul în care citarea corectă nu se respectă, lucrările studenților sunt depunctate. În cazul în care se comite plagiat, studentul pierde anul sau este exmatriculat. În cazul profesorilor, măsurile luate sunt la fel de drastice sau chiar și mai drastice. Fenomenul este atât de bine controlat și reglementat încât practic plagiatul nu mai este o opțiune.

În România, situația este complet diferită, prima cauză fiind aceea că regulile nu se aplică așa cum ar trebui (Vezi Studiu de caz Beuran), motiv pentru care comportamentul este implicit încurajat. Dacă studenții ar fi exmatriculați și profesorilor li s-ar desface contractul de muncă, s-ar schimba regulile jocului. Starea de facto, la momentul de față, este una în care există reguli de combatere a acestui fenomen, dar ele stau doar pe hârtie, sau sunt atât de vagi încât lasă loc de interpretare. Când se ridică problema transpunerii în practică, acestea sunt total ignorate, situație întâlnită în **71% dintre universități**, un număr extrem de mare ce ar trebui să creeze îngrijorare privind amploarea fenomenului.

Studiu de caz

Mircea Beuran, Universitatea de Medicină și Farmacie, “Carol Davila”, București

Date personale:

- Ministru al Sănătății în Guvernul României, 2003
- Asistent universitar titular Universitatea de Medicină și Farmacie “Carol Davila” 1982, Șef Lucrări 1994, Doctorat 1999; Conferențiar 2000;
- Actual: Profesor Universitar (din 2005), Facultatea de Medicină Generală, Chirurgie, Spitalul Universitar de Urgență
- Membru în Senatul Universității de Medicină și Farmacie “Carol Davila”, conducător de doctorat
- Publicații ISI la promovare: 0; publicații ISI perioada 2002-2008: 0
- Familii Universitare: soție (Șef Lucrări Medicină Generală) și fiica (Preparator Medicină Dentară)

Mircea Beuran, Ministrul Sănătății în Guvernul României în anul 2003, a fost acuzat (în perioada august – septembrie 2003) că a coordonat o serie de ghiduri de medicină în care au fost plagiate lucrări ale unor autori din Statele Unite și Franța.

O prima acuzație se referea la ”Ghidul Medicului de Gardă,” publicat în Editura Scripta 1997 ca prim volum în Colecția Medicului Rezident. Autorii ghidului sunt Mircea Beuran și Ioanel Sinescu, iar colaboratori sunt: Gerald Popa, Daniela Bartoș, și Constantin Popa. Conform

relatărilor din presă, această lucrare a fost inclusă în dosarul de conferențiar al lui Mircea Beuran în anul 2000. Lucrarea originală din care autorii erau acuzați ca s-au inspirat este “On Call – principles and protocols,” de S.A. Marhall, J.H.Gilles, și J.Ruedy, publicată la Ed W.B. Saunders Co, Philadelphia, 1989. Relatăriile din presă sugerează că acest ghid medical este o traducere în proporție de peste 90% a lucrării originale.

A doua serie de acuzații se referea la volumele 3 și 7 din Colecția Medicului Rezident, cu titlurile: “Ghid de urgențe în chirurgia medicală” (Coordonator: Mircea Beuran, Colaboratori: Ilie Pavelescu, Ioanel Sinescu, Florin Iordache, și Corneliu Dumitrescu) și “Ghid de Urgențe în Medicina Internă” (Coordonator: Mircea Beuran, Colaboratori: Victor Voicu, Constantin Dumitrache și Adrian Streinu – Cercel). Lucrarea originală este: “Urgences en Medicine,” de D.Meynel, A.Davido, și J. Cabane, Paris, 1992. Problema semnalată în cazul acestor două ghiduri a fost că, deși aveau o înțelegere cu editura franceză, autorii români au tradus lucrarea din franceză fără să menționeze sursa originală.

Răspunsul Universității de Medicină și Farmacie “Carol Davila” la aceste acuzații este foarte clar. În septembrie - octombrie 2003, o comisie din cadrul universității analizează acuzațiile din presă și ajung la concluzia că atât vol.1, cât și vol.7 din Ghidul Medicului Rezident constituie plagiate. În plus, rectorul din acea perioadă arată dovezile și studenților reprezentanți în Senat. În octombrie 2003, Universitatea de Medicină și Farmacie “Carol Davila” decide excluderea lui Mircea Beuran din corpul său profesoral. Mircea Beuran consideră însă acest tratament ca fiind abuziv și dă în judecată universitatea (octombrie 2003). La numai o lună și jumătate, în decembrie 2003, Tribunalul București decide că, într-adevăr, Mircea Beuran a fost concediat în mod abuziv dar, conform relatărilor din presă, sentința instanței a fost dată fără să ia în considerare constatările comisiei din Universitatea de Medicină și Farmacie “Carol Davila” în privința încălcării deontologiei profesionale constatate. În consecință, Mircea Beuran revine la Universitatea de Medicină și Farmacie “Carol Davila” pe postul de conferențiar universitar.

După numai un an și jumătate de la încheierea acestui incident, în anul 2005, Mircea Beuran se înscrie la concursul pe postul de profesor universitar în Universitatea de Medicină și Farmacie “Carol Davila”, fiind de altfel și singurul candidat pe post. Conform relatărilor de presă, membrii comisiei de concurs au susținut că dosarul său a cumulat un total de 108 puncte din 110 posibile, ghidurile controversate nefiind considerate la evaluare. La rândul său, Mircea Beuran a declarat că acest dosar a fost analizat de peste 200 de specialiști în medicină. În consecință, universitatea propune la CNADTCU acordarea titlului de profesor universitar pentru Mircea Beuran, lucru care se și întâmplă prin ordinul MEC nr. 5655/12.12.2005.

În prezent, dl Mircea Beuran este membru al Senatului Universității de Medicină și Farmacie “Carol Davila”, și conducător de doctorat. Mircea Beuran nu a publicat nici un articol cotelat ISI în perioada 2002-2008.

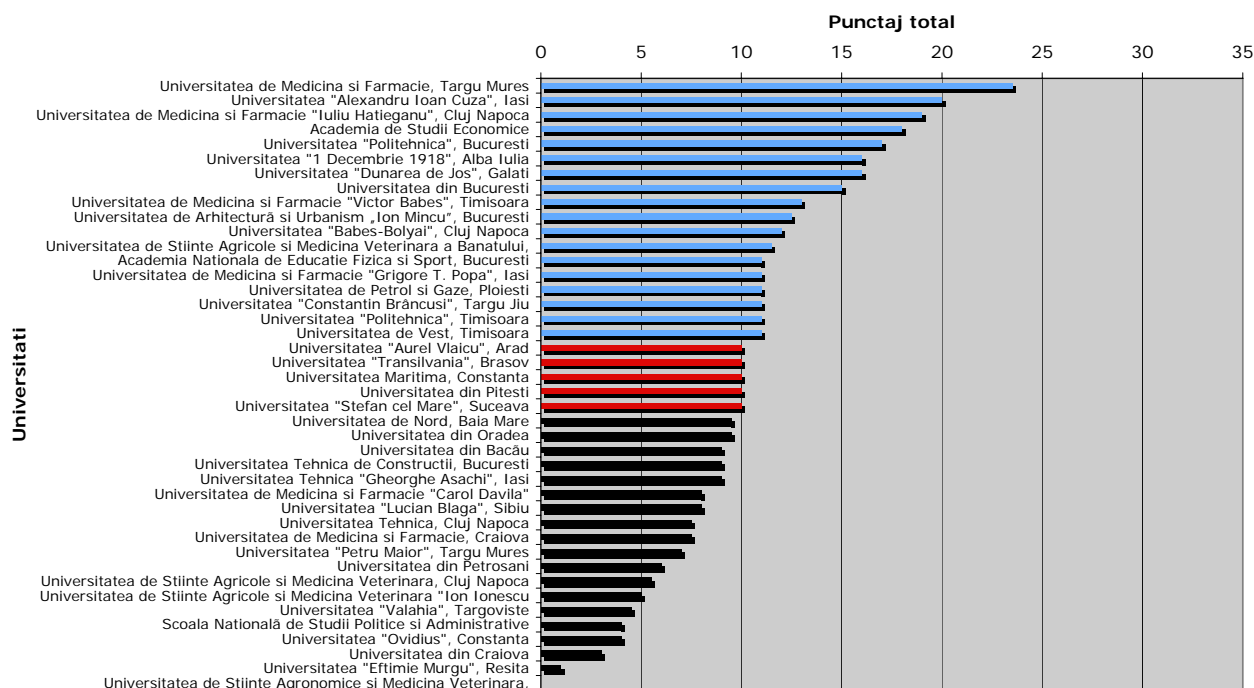
Un alt aspect evaluat a fost cel a **performanței academice**. Performanța științifică măsurată în numărul de publicații ISI pe universitate are dezavantajul că, deseori, doar un număr restrâns de cadre didactice din acea universitate publică astfel de lucrări. Această situație afectează îndrumarea doctoranzilor, existând riscul preluării lor de către conducători de doctorat fără prestigiu academic internațional. Raportul lucrărilor ISI pe școala doctorală a

fost calculat, iar în cazul în care la facultatea selectată aleatoriu nu exista școală doctorală, evaluatorii au ales facultatea cu cea mai veche școală doctorală. În funcție de raportul calculat, evaluatorii au putut trage concluzii privind performanța academică. **Astfel, în 26% din totalul de universități, numărul mediu de articole ISI publicate de un conducător de doctorat în cadrul școlii doctorale este mai mare de 2; în 38%, raportul este între un articol și două, pe conducător de doctorat; iar în restul de 36% din total, numărul mediu de articole ISI publicate de un conducător de doctorat este sub 1. România se află pe locul 67 în lume când vine vorba despre publicațiile ISI pe țară, fiind codașă între statele membre ale Uniunii Europene.**

Tot în cadrul acestui capitol s-a evaluat **corectitudinea procesului academic**. Mai exact, s-a verificat, în funcție de orar, **prezența la ore** a profesorilor dar și a studenților. În 24% din cazuri, evaluatorii au avut dificultăți să găsească orarul afișat, fie ora și locația trecute pe orar erau greșite, fie s-a constatat în orarul afișat alocarea aceleiași săli de curs și seminar unor ani de studii diferiți, cu discipline diferite, cadre didactice diferite în același interval de timp. În restul de 76%, evaluatorii au găsit o prezență rezonabilă la cursuri. De asemenea, tot parte din procesul academic este și **procesul de contestație**. Evaluatorii au verificat dacă există comisii de contestații la examenele de admitere, licență, dizertație etc. Au verificat existența dovezilor cu privire la numirea comisiei, procedurile de contestații, procesele verbale de sedință, existența unor rezoluții privind contestațiile argumentate. **Așadar, s-a constatat că în 79% dintre cazuri studenții sunt liberi să conteste notele.** Cu toate acestea, există cazuri unde studenților le este frică să depună contestații pentru că există riscul unor repercursiuni din partea profesorilor.

3. Calitatea guvernantei

Calitatea guvernantei

Încă de la început putem observa că, **la acest capitol, universitățile nu stau bine deloc**. Calitatea guvernantei este scăzută per total. **Media universităților la acest capitol se află la 10 puncte din 35**, ceea ce evidențiază și mai mult gravitatea problemei.

În 57% dintre cazuri, calitatea guvernantei este mai jos decât media și așa scăzută. În restul de 43% situația stă puțin mai bine, dar deviația față de medie nu este considerabilă, iar nicio universitate nu atinge maximul posibil. Nici măcar frunțile clasamentului nu stau foarte bine la acest capitol, prima universitate abia apropiindu-se de 25 de puncte.

Deși majoritatea universităților evaluate respectă toate prevederile legale privind organizarea concursurilor pentru ocuparea posturilor didactice, și anume, anunțarea concursurilor în Monitorul Oficial, pe paginile de internet ale universității, precum și în presă, cazurile cele mai frecvente sunt acelea în care la concurs se prezintă un singur candidat. Astfel, **majoritatea posturilor par a fi „dedicate” unor persoane dinainte stabilite, aflându-se totuși sub acoperire legală.**

Această problemă este mai departe accentuată de lipsa acută de personal didactic

calificat, de cele mai multe ori, și de lipsa unei strategii manifeste de atragere de noi cadre didactice printr-o competiție reală. La universitățile de medicină, situația este și mai delicată, căci aceste universități reușesc cu greu să atragă personal bine calificat, în sectorul privat medical, absolvenții găsind de obicei locuri de muncă mult mai bine plătite comparativ cu salariul unui asistent sau preparator.

La nivel de conferențiar și profesor universitar există o tendință generală a învățământului superior românesc ca ocuparea acestor poziții să se realizeze numai prin promovare în interiorul universității, și nu prin cooptarea de noi cadre didactice. Această situație reflectă faptul că promovarea pe postul de profesor universitar continuă să fie considerată mai degrabă ca o etapă implicită în cariera universitară și mai puțin ca un proces competitiv de recunoaștere a valorii profesionale de vârf. Evaluările au relevat și situații în care profesorii consultanți sunt trecuți cu norme didactice în ștatele de funcții, în timp ce pe poziții de asistent se regăsesc persoane cu doctorat și vechime de peste 20 de ani.

De asemenea, în cadrul universităților monitorizate am întâlnit situația neocupării a până la 30% din totalul normelor didactice pentru a păstra posibilitatea legală de a invita cadre didactice internaționale. A fost semnalat un caz foarte interesant în care Universitatea Petrol și Gaze Ploiești a acceptat să fie dată în judecată de prof. Dragoș Ciuparu pentru ca, printr-o hotărâre judecătorească, să i se recunoască ca vechime anii în care și-a desfășurat activitatea didactică în străinătate - doctorat la Paris, lector la Yale University. Universitatea nu putea recunoaște această vechime în muncă pentru că ar fi încălcat legislația românească în vigoare. În concluzie, deși Universitatea a avut calitatea de pârât, iar Dragoș Ciuparu pe cea de reclamant, procesul a fost mai degrabă unul în care UPG și domnul Ciuparu s-au aflat de aceeași parte a baricadei.

Nepotismul este o problemă care agravează starea sistemului închis în învățământul superior românesc. În 95% dintre universitățile evaluate, a putut fi identificat un număr foarte mare de familii universitare.

Spre exemplu, într-una din universitățile evaluate, în interiorul unei singure facultăți există opt perechi de persoane înrudite, trei soț-soție și cinci tată-fiu. Ținând cont de numărul total de cadre didactice (45), incidența familiilor universitare este foarte mare.

Această stare de fapt ridică semne de întrebare cu privire la obiectivitatea promovărilor și a evaluărilor colegiale. Acolo unde unul dintre membrii familiei ocupă o funcție de conducere, aceasta poate afecta negativ inclusiv distribuția normelor didactice și, implicit, a veniturilor.

În privința percepției, cadrele didactice, în general, nu percep familiile universitare ca fiind un fenomen dăunător universității, dar sunt și reticente să abordeze subiectul. Principalul argument avansat în favoarea familiilor universitare constă în faptul că profesorii tind să își găsească parteneri printre colegii de breaslă, iar copiii acestora tind să urmeze cariera părinților. Cadrele didactice consideră că nu ar fi corectă blocarea accesului rudei unui cadru didactic la cariera universitară numai în virtutea relației de rudenie, în special dacă acea rudă are și un nivel de performanță ridicat. Cu toate acestea, nu putem să nu fim sceptici asupra corectitudinii accesului și promovărilor când întâlnim această situație. În cele din urmă, fiecare din membrii unei familii poate să predea la o altă universitate astfel încât să nu provoace suspiciuni.

Au existat și cazuri izolate, unde s-au găsit în cadrul codului de etică, reglementări foarte clare privind conflictele de interese ce pot fi generate de înrudirea cadrelor didactice.(Vezi Caseta 1) Dar nu întotdeauna acestea funcționează.

Bineînțeles că se poate diferenția între mai multe feluri de nepotism, cazuri în care soț și soție s-au cunoscut în cadrul universității, cazul în care părinții își aduc copiii, cazul în care părinții sunt șefi de catedră și copii titulari în aceeași catedră, un membru al familiei este în funcție administrativă, în decanat sau chiar în rectorat, iar celălalt membru este în aceeași facultate, sau șef de catedră, cazuri de membri ai aceleiași familii care sunt titularizați la aceeași facultate. Astfel, putem vedea că există o multitudine de posibilități, iar sistemul universitar românesc le ilustrează pe toate.

Caseta 1

În cazul Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași, există mențiuni foarte clare în Codul de Etică, Art 16:

„Membrii comunității academice, precum și personalul didactic auxiliar și personalul nedidactic nu pot participa la următoarele activități care implică soțul sau rude până la gradul IV, inclusiv, sau un fin până la gradul III, inclusiv:

- a) concursuri de admitere;
- b) activități de evaluare a studenților (comisii de examene);
- c) îndrumarea lucrărilor de licență și a dizertațiilor;
- d) conducerea doctoratelor;
- e) activități de evaluare a personalului didactic, didactic auxiliar și nedidactic;
- f) concursuri pentru ocuparea posturilor;
- g) comisii de analiză și recepție a lucrărilor din contractele de cercetare științifică;

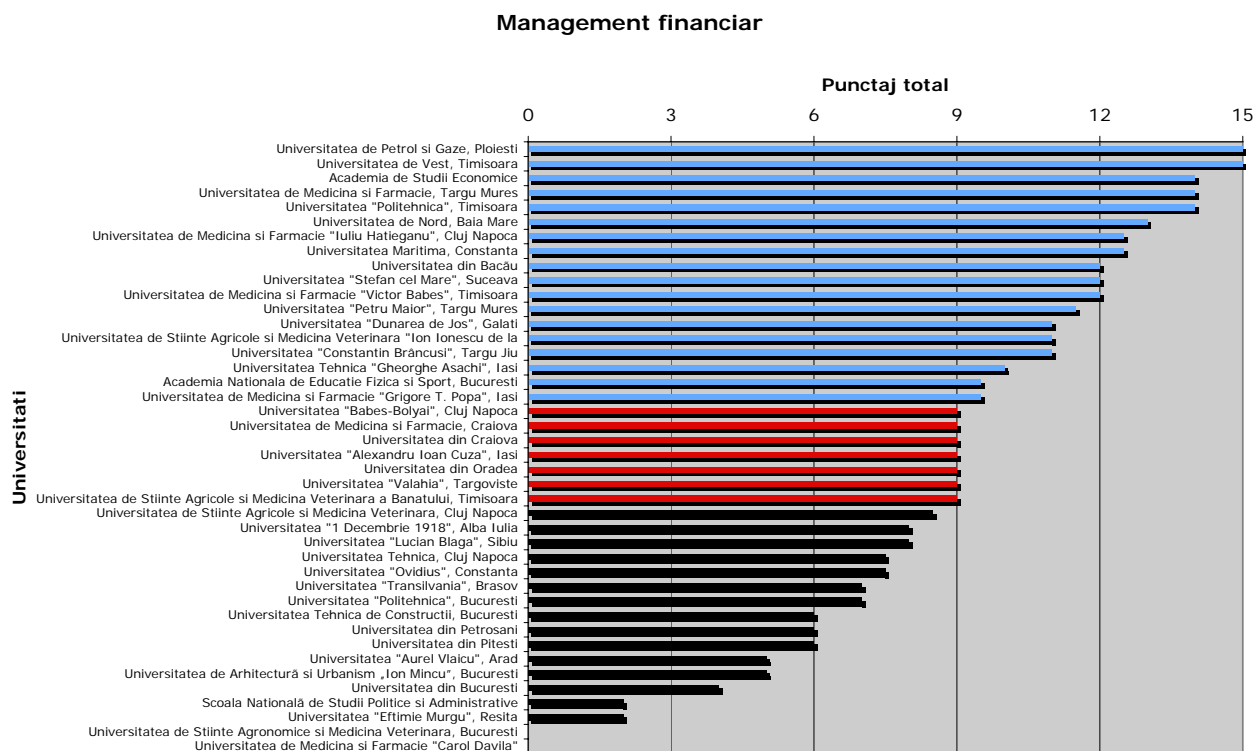
- h) comisii de cercetare disciplinară, de etică și control;
- i) comisii de atribuire de burse, premii, recompense, titluri și grade onorifice;
- j) comisii de achiziții.”

În ceea ce privește implicarea reală a studenților în procesul decizional, deși studenții reprezintă conform legii 25% din numărul membrilor senatelor universităților și consiliilor facultăților, cele mai des întâlnite situații sunt acelea în care studenții nu au un cuvânt real de spus în deciziile cele mai importante. În aceeași măsură ne confruntăm cu ignorarea prevederilor legale privind evaluarea cursurilor și a cadrelor didactice de către studenți. Evaluările sunt fie inexistente, fie acolo unde ele sunt realizate, impactul acestora este nul, ceea ce demonstrează formalismul actului. **Din totalul de 42 de universități, doar 21% îndeplinesc condițiile de participare a studenților la luarea deciziilor și modul de acordare, de multe ori această implicare fiind doar pe hârtie.** Există însă și câteva cazuri în care vocea studenților este ascultată.

În privința **gradațiilor de merit**, evaluatorii au verificat cum se acordă acestea. Cine le acordă și pe baza căror criterii? Sunt ele corelate cu valoarea profesională (publicații în străinătate, brevete internaționale etc.) sau se acordă discreționar? Evaluatorii au verificat existența unor regulamente transparente în aceasta privință. În toate discuțiile cu persoanele din conducerea universităților, evaluatorii au fost asigurați că gradațiile de merit nu se dau decât în baza unor criterii bine stabilite bazate pe performanță științifică și academică. Cu toate acestea, criterii și metodologiile folosite, listele cu gradații și salarii de merit nu au fost prezentate complet, acesta fiind cazul a 74% dintre universități. Din păcate, lipsa de transparență a acestui proces în cadrul universității nu încurajează o competiție reală între cadrele didactice în vederea obținerii acestor premii. Nu este clar în ce măsură aceste resurse sunt folosite pentru recompensarea unor merite profesionale, comparativ cu îndeplinirea unor sarcini administrative. În cele mai multe cazuri, gradațiile de merit nu urmează valoarea profesională, ci se distribuie între membrii catedrei pe criterii mai degrabă legate de nevoile sociale.

Cu toate că există regulamente și grile de evaluare a performanței individuale, punctajul obținut pe baza dosarului este irelevant. Consiliul fiecărei facultăți este atotputernic și decide prin vot alocarea gradațiilor de merit. Apare, conform legii, și condiția de vechime. Astfel, tinerii par a fi defavorizați la acordarea gradațiilor de merit.

4. Management financiar

Din totalul de 15 puncte, media se află la 9 puncte (Universitatea "Babes-Bolyai", Cluj Napoca).

41% din cazuri sunt sub medie, 17% sunt egale cu media si restul de 42% se regăsesc deasupra mediei. Există însă două universități care îndeplinesc toate condițiile pentru a li se acorda punctajul maxim pentru management financiar.

Pentru această parte, evaluatorii au verificat cheltuielile discreționare, uitându-se la soldurile conturilor de subvenții (burse, transport), și au examinat aceste date în corelație cu suma returnată la buget în anul precedent. S-a verificat astfel posibilitatea deturnării de fonduri, mai exact păstrarea de sume în anumite capitole bugetare pentru a putea fi mutate în capitole bugetare mai "comisionabile", de exemplu, un sold în contul de burse se poate transfera în contul de subvenții cămine-cantine care poate fi utilizat pentru construcții. Licitațiile pentru construcții sunt o ocazie pentru "comisioane" din partea firmelor, însă bursele nu oferă nici o posibilitate de deturnare a banilor către buzunarele proprii.

Totodată, unele universități suferă de management deficitar, alocând fonduri pentru capitole bugetare nejustificate de nevoile reale ale universității, cheltuind discreționar banii din veniturile proprii. Conducerea poate să cheltuiască toți banii pe salarii sau pe dotări

nejustificate în practică, în contextul în care nu alocă bani pentru dotarea laboratoarelor sau pentru alte condiții necesare unui proces educativ normal.

38% dintre universități au dat dovadă de lipsă de transparență la această categorie, nepunând la dispoziția evaluatorilor documentele necesare evaluării acestui punct ori aceste documente erau incomplete. Această lipsă de transparență sau documentare incompletă poate indica un management deficitar, și duce cu gândul fie la o administrație contabilă deficitară, fie la un motiv mai concret de a ascunde aceste informații. În multe dintre aceste cazuri, s-au găsit și rapoarte ale Curții de Conturi care semnalau nereguli.

De asemenea, evaluatorii au verificat și respectarea legii privind achizițiile publice. Din lista primită, evaluatorii au cerut prin sondaj documentele aferente cererilor de oferte, licitațiilor. Au verificat dacă se respectă legea cu privire la încredințările directe, dacă apar aceleași firme câștigătoare la licitații în mai multe cazuri și dacă au existat plângeri sau sesizări cu privire la produsele/serviciile achiziționate în interiorul universității. S-a constatat că există cazuri în care achizițiile publice se “aranjează”, sunt firme “preferate” care câștigă consecvent licitațiile pentru produse sau servicii. Mai există o serie de elemente ce pot ridica suspiciuni privind practicile de achiziții, și anume: existența unui număr foarte mare de achiziții desfășurate prin cereri de oferte și nu prin licitații deschise, frecvența mare a contractelor, pentru sume considerabile alocate prin cerere de ofertă, către aceeași societate comercială, și existența câtorva firme care au încheiat mai multe contracte cu universitățile prin ofertă și chiar prin negocieri cu o singură sursă. (Vezi Studiu de caz)

Au existat și cazuri în care nu sunt oferite toate detaliile privind finalizarea procesului: fie anulare, fie atribuire de contract, sau în care ofertele au fost subestimate, urmând ca în atribuirea contractelor, sumele să fie altele. Aceste subestimări sugerează un management deficitar al procesului de achiziții deoarece 1) poate genera blocarea unor resurse semnificative în procesul de planificare al achizițiilor; și 2) poate genera competiție artificială în cadrul procesului de licitație, firmele participante definindu-și detaliile ofertei și în funcție de disponibilitatea financiară a beneficiarului.

Un procent semnificativ, mai exact 50% dintre universități au un punctaj mic la această categorie, din cauza tuturor problemelor menționate mai sus sau din cauza lipsei de transparență în furnizarea documentelor cerute. Restul de 50% par să îndeplinească condițiile legale privind achizițiile publice.

Studiu de caz

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, București

Conform datelor publicate pe SEAP (Sistemul Electronic de Achiziții Publice), în

perioada 1 ianuarie 2008 – 19 ianuarie 2009 USAMV București a făcut 85 de atribuiri de achiziții publice. Conform aceluiași date, 43 din cele 85, adică aproximativ 50% din atribuiri s-au făcut prin procedura de “negociere fără anunț de participare”. Această procedură dă posibilitatea unui contractant de a atribui un anumit contract prin negociere directă cu un singur furnizor, fiind obligat să atașeze dosarului de licitație și anunțului de atribuire o notă explicativă identificând motivul alegerii acestei proceduri. Articolul 122 din Legea achizițiilor publice reglementează cazurile în care este posibilă folosirea acestei proceduri. Notele explicative asociate celor 43 de atribuiri prin negociere fără anunț de participare făcute de USAMV București pe parcursul ultimului an invocă două din situațiile speciale prevăzute de lege: urgența efectuării serviciului contractat și specificitatea produselor sau serviciilor achiziționate, care ar restrânge piața de furnizori la unul singur. Pe de altă parte, în cele mai multe cazuri obiectul contractelor atribuite nu concordă cu notele explicative. De exemplu, pentru un contract care a avut ca obiect achiziționarea de mobilier de bucătărie pentru unul din corpurile de cămin ale USAMV, s-a invocat urgența. De asemenea, achiziția de catedre și birouri de lucru prin această procedură a fost încadrată la litera d) a Articolului 122: „atunci când produsele ce urmează a fi livrate sunt fabricate exclusive în scopul cercetării științifice, experimentării, studiilor sau dezvoltării tehnologice, și numai dacă acestea nu se realizează pentru obținerea unui profit și nici nu urmăresc acoperirea costurilor aferente”.

Sunt doar anumite firme care ajung să fie furnizori în urma încheierii acestor contracte. Dintre firmele care au câștigat contracte oferite de USAMV București ies în evidență prin frecvența ridicată a numărului de achiziții făcute cu această unitate: S.C. GRIMA COM S.R.L (5), AS GROUP ROMTHERM S.R.L. (5), NURVIL S.R.L.(6), și GBC EXIM S.R.L.(6). Conform datelor publicate pe SEAP, dintre acestea, S.C. GRIMA COM S.R.L și AS GROUP ROMTHERM S.R.L., au câștigat toate contractele de achiziții cu USAMV București, prin aceeași procedură de achiziție: negociere fără publicarea prealabil a unui anunț de participare. Din cele două, GRIMA COM a fost indicată în presa locală din Râmnicu Vâlcea ca având legături cu lumea interlopă din Craiova (clanul Sprânceană).

Coroborarea declarațiilor de avere cu cele de interese nu a fost posibilă în 60% din cazuri, datorită nepublicării acestor informații, sau a publicării lor neactualizate sau incomplete. În rest, când a fost posibilă coroborarea lor, nu au fost descoperite nepotriviri. A existat și un caz, la Universitatea “Aurel Vlaicu” din Arad, unde abaliza acestor documente a ridicat unele suspiciuni, confirmate de sesizările trimise de ANI către Parchet cu privire la săvârșirea unor infracțiuni de fals în declarații în cazul actualului rector.

Penalizări

Au fost aplicate o serie de penalizări, după cum a fost descris în metodologie. Astfel, 52% dintre universități au fost penalizate pentru una sau mai multe dintre categorii. Din totalul de universități, 16% au fost în proces cu angajații și/sau studenții pe chestiuni de corectitudine și au pierdut. În 14%, au existat cazuri anchetate de procuratură pentru corupție, hărțuire sexuală, discriminare pe ultimii 4 ani. În 17% din

cazuri au existat rapoarte negative ale Curții de Conturi³, Gărzii Financiare, OLAF, corpul de control al Ministerului, în ultimii 4 ani. Și în 10% dintre cazuri au existat dovezi de falsificare gravă a diplomelor în ultimii 10 ani.

³ Trebuie menționată reticența Curții de Conturi în a ne furniza documentele cerute în baza Legii 544/2001. Rapoartele Curții de Conturi primite, provin din alte surse, de cele mai multe ori chiar de la universități.